

แนวทางการพัฒนานวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุดรธานี เขต 3*
DEVELOPMENT GUIDELINE FOR INNOVATORS SCHOOL
ADMINISTRATORS IN UDON THANI PRIMARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE 3

ยุพิน ขุลีดี¹ และ นวัตกรรม หอมสิน²

Yupin Khuleedee¹ and Nawattakron Homsin²

¹⁻²มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

¹⁻²Udon Thani Rajabhat University

Corresponding Author's Email: Yupin56educate@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการพัฒนานวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุดรธานี เขต 3 2) เพื่อหาแนวทางการพัฒนานวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุดรธานี เขต 3 3) เพื่อประเมินแนวทางการพัฒนานวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุดรธานี เขต 3 การวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ จำนวน 183 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 ระยะที่ 2 ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างโดยการเลือกแบบเจาะจง ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 12 คน วิเคราะห์ข้อมูล หาค่าเฉลี่ย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระยะที่ 3 การประเมินแนวทางโดยการเลือกแบบเจาะจง ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 17 คน วิเคราะห์ข้อมูลจาก

* Received 9 June 2024; Revised 17 June 2024; Accepted 25 June 2024

การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างวิเคราะห์ข้อมูล หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับมากและสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าความต้องการจำเป็นโดยรวมอยู่ระหว่าง 0.028 – 0.100 2) แนวทางการพัฒนานวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 คือ การแสวงหาโอกาสใหม่ ทักษะสร้างสรรค์ ทักษะทางปัญญา และทักษะการสร้างเครือข่าย 3) การประเมินแนวทาง ในด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ และด้านความเป็นประโยชน์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

คำสำคัญ: นวัตกรรม, นวัตกรรม, การพัฒนาผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the current and required conditions in the development of innovators for school administrators in the Udon Thani Primary Educational Service Office 3, 2) to find guidelines for developing innovators for in Udon Thani Primary Educational Service Area Office 3 , and 3) to evaluate guidelines for developing innovators for school administrators of Udon Thani Primary Educational Service Area Office 3. The research was divided into 3 phases using Mixed Method Research. Phase 1 was to study the current and desired conditions in the development of innovators for school administrators in Udon Thani Primary Educational Service Area Office 3. The sample used in the research was 183 people. The instrument used in this research was a 5-level rating scale questionnaire with a reliability of 0.98. Phase 2 was to use semi-structured interviews with 12 experts by purposive selection. The data was analyzed to find frequency, percentage, mean, and standard deviation. Phase 3 was to evaluate the guidelines, by purposive

selection of 17 experts and analyzed data from semi-structured interviews to find percentage, mean, and standard deviation.

The results of the research found that: 1) the overall current condition was at a high level and the overall desired condition was at the highest level. The overall requirement value is between 0.028 - 0.100. 2) The approach was for new opportunities, creative skills, Intellectual skills, and network building skills, 3) The overall evaluation of guidelines in terms of suitability, possibility, and usefulness was at the highest level in every aspect.

Keywords: Innovators, innovations, and executive development under the Udon Thani Primary Educational Service Area Office 3.

บทนำ

คุณลักษณะสำคัญของการเป็นนวัตกรรม ที่จะเป็นผู้สร้างสรรค์นวัตกรรมจะเปลี่ยนแปลงมากการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ดังปรากฏในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564 จึงได้กำหนดจุดเน้นและประเด็นพัฒนาหลักในการนำความคิดสร้างสรรค์และการพัฒนานวัตกรรมเพื่อให้เกิดสิ่งใหม่ที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจ (สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559: 55) โดยมีเป้าหมายสำคัญคือการขับเคลื่อนไปสู่การเป็นประเทศที่ "มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน" (สุกัญญา แซ่ม้อย, 2565: 3-6) มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 จึงมีข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะคุณภาพที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ตลอดจนข้อกำหนดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ (Desired Outcomes of Education: DOE Thailand) โดยมีจุดมุ่งหมายร่วมกัน คือ อารงความเป็นไทยและแข่งขันได้ในเวทีโลก ทำให้ผู้เรียนสามารถพัฒนานตนเองให้เป็นผู้เรียนรู้ (Learner Person) เป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง (Active Citizen) เป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม (Innovation Co-creator) พัฒนานวัตกรรมทางเทคโนโลยีหรือสังคม เพิ่มโอกาสและมูลค่าให้กับตนเองและสังคม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562: 25) ดังนั้น การพัฒนาขีดความสามารถของเด็ก และเยาวชนให้มีสมรรถนะ นวัตกรรมจึงเป็นเรื่องจำเป็นเร่งด่วนในยุคปัจจุบัน

กระทรวงศึกษาธิการได้ให้ความสำคัญต่อการสร้างสมรรถนะนวัตกรรมให้กับผู้เรียน รวมไปถึงผู้ที่ปฏิบัติงานทั้งครู และผู้บริหาร โดยได้กำหนดให้มีพระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรม การศึกษา พ.ศ. 2562 เพื่อให้การพัฒนาการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอันเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาคนไทยให้มีคุณภาพ มีความใฝ่รู้ มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถในการสื่อสาร สามารถอยู่และทำงานร่วมกับผู้อื่นซึ่งมีความแตกต่างหลากหลายได้มีความรู้เท่าทันโลกและมีทักษะในการประกอบอาชีพตามความถนัดของผู้เรียนแต่ละคน และให้รัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ได้ร่วมกันพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้อย่างแท้จริง (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2562: 3) จึงกำหนดให้มีพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาซึ่งเป็นพื้นที่ปฏิรูปการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อสนับสนุนการสร้างนวัตกรรมการศึกษาอันเป็นการนำร่องในการกระจายอำนาจและให้อิสระแก่หน่วยงานทางการศึกษาและสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้เกิดการพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพและลดความเหลื่อมล้ำ รวมทั้งมีการขยายผลนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้และวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ไปใช้ในสถานศึกษาอื่น (สุกัญญา แซ่มซ้อย, 2565: 3-6)

ดังนั้น การพัฒนาขีดความสามารถของเด็กและเยาวชนให้มีสมรรถนะนวัตกรรมจึงเป็นเรื่องจำเป็นเร่งด่วนในยุคปัจจุบัน รวมไปถึงการบริหารสถานศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการสร้างนวัตกรรมหรือมีสมรรถนะนวัตกรรม หรือเป็นนวัตกรรมรุ่นเยาว์นั้น ผู้บริหารสถานศึกษาเองก็จำเป็นจะต้องมีนวัตกรรมในการบริหารสถานศึกษาด้วยเช่นกัน เพื่อจะได้นำมาออกแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างนวัตกรรมรุ่นเยาว์ต่อไปว่าควรเป็นอย่างไร ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องที่มีขีดความสามารถสูงในการบริหารการศึกษาให้มีคุณภาพในการเสริมสร้างพลังความคิดสร้างสรรค์ และการพัฒนานวัตกรรมการศึกษาของครูและนักเรียน สามารถสร้างสรรค์ความรู้ใหม่ หรือนวัตกรรมการบริหารการศึกษาให้มีพลังในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ที่มีโรงเรียนจำนวน 203 แห่ง มีผู้บริหารที่ส่งผลงานเข้าประกวดรางวัล OBEC AWARDS จำนวนน้อย ขาดการส่งเสริมสนับสนุนอย่างจริงจัง ทำให้กระบวนการทำงานเกี่ยวกับด้านนวัตกรรมไม่โดดเด่น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 3, 2566: 1) จากสภาพและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ผู้วิจัยจึงอยากทราบแนวทางการพัฒนานวัตกรรมสำหรับผู้บริหารการศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ว่าควรจะมีแนวทางอย่างไร เพื่อจัดทำเป็นข้อมูลหาแนวทางพัฒนานวัตกรรมสำหรับ

ผู้บริหารการศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ให้ประสบความสำเร็จอย่างมีคุณภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการพัฒนานวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุดรธานี เขต 3
2. เพื่อหาแนวทางการพัฒนานวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุดรธานี เขต 3
3. เพื่อประเมินแนวทางการพัฒนานวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุดรธานี เขต 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาแนวทางการพัฒนานวัตกรรมสำหรับผู้บริหารการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 มีวัตถุประสงค์การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดการวิจัยเป็น 3 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางการพัฒนานวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 138 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลใน ระยะที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางการพัฒนานวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ซึ่งเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ซึ่งมีลักษณะเป็นข้อคำถามปลายปิด (Closed Form or Structured Questionnaire) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ได้ทำการทดสอบค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Validity) และหาดัชนีความสอดคล้อง

(IOC) ของแบบสอบถาม ผลการวิเคราะห์ความตรงเชิงเนื้อหา พบว่า มีค่า IOC ระหว่าง 0.70 – 1.00 และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามด้วยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coeffect) ของครอนบัค ผลปรากฏว่า ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ มีค่าอยู่ระหว่าง 0.34 - 0.80

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ และร้อยละผู้วิจัยได้นำมาหาค่าเฉลี่ยร้อยละ และแบบสอบถาม ใช้ถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ เเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และแปลความค่าเฉลี่ยแบบข้อความเชิงนิมิต (Positive Scale) การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Need Assessment) ใช้ถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ในการหาคัดชั้นความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index) เพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็น

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนานวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 12 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection)

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนานวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 โดยเลือกจากข้อที่มีค่านี้น้อยที่สุด ของแต่ละด้าน ในขั้นตอนที่ 1 มาสร้างแบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ โดยการสร้างข้อสรุปจากเนื้อหาที่ได้จากการสัมภาษณ์ ออกแบบแนวทางการพัฒนานวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 โดยวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพได้ 2 ขั้นตอน

1. ขั้นตอนการตรวจสอบข้อมูล โดยการให้บุคคลในปรากฏการณ์หรือผู้ที่ให้ข้อมูลกับผู้วิจัยตรวจสอบข้อมูลที่ถูกต้องของข้อมูล

2. ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้มีวิธีการหลักที่ใช้ในการวิเคราะห์ เป็นวิธีการสร้างข้อสรุป จากการศึกษาแนวทาง หรือข้อมูลจำนวนหนึ่ง โดยไม่ใช้สถิติช่วยในการวิเคราะห์ โดยยึดสาระเนื้อหาที่ได้จากการสัมภาษณ์

ระยะที่ 3 การประเมินแนวทางการพัฒนานวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3

กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

การประเมินโดยใช้กลุ่มผู้ประเมินคือ ผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้บริหารสถานศึกษา และศึกษานิเทศก์ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 3 จากระยะที่ 1 ผู้วิจัยกำหนดคุณลักษณะแบบเจาะจง (Purposive Selection) เพื่อเกิดความหลากหลายตามบริบทในการประเมิน จำนวน 17 คน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การประเมินแนวทางการพัฒนานวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 โดยมีองค์ประกอบสมรรถนะของนวัตกรรม 4 ด้าน คือ การแสวงหาโอกาสใหม่ (Alertness to New Opportunities) ทักษะสร้างสรรค์ (Creativity Skills) ทักษะทางปัญญา (Cognitive Skills) และทักษะการสร้างเครือข่าย (Networking Skills) ซึ่งการประเมินโดยอาศัยแนวคิดของ กัสเคย์ (Guskey, 2000: 56-57) ซึ่งใช้เกณฑ์ในการประเมิน 3 ด้าน คือ ด้านความเหมาะสม (propriety) ด้านความเป็นไปได้ (feasibility) ด้านความเป็นประโยชน์ (utility)

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินแนวทาง

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินแนวทางการพัฒนานวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ผู้วิจัยได้สร้างแบบประเมินโดยมีประเด็นการประเมินครอบคลุมองค์ประกอบการจัดการความรู้ โดยใช้แนวทางการประเมินของ กัสเคย์ (Guskey, 2000: 56-57)

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผู้วิจัยนำแบบประเมินทางมาตรวจให้คะแนน โดยนำคะแนนมาป้อนเข้าโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วนำค่าเฉลี่ยไปเทียบกับเกณฑ์เพื่อแปลความหมาย

2. นำข้อมูลการวิเคราะห์ที่ได้มาร่วมวิเคราะห์เชิงตีความอีกรอบร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer debriefing)

ผลการวิจัย

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางการพัฒนานวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI Modified) และลำดับความต้องการจำเป็น

สมรรถนะนวัตกรรม	D	I	PNI Modified	ลำดับความ ต้องการ จำเป็น
	ค่าเฉลี่ยสภาพ ปัจจุบัน	ค่าเฉลี่ยสภาพพึง ประสงค์		
1. การแสวงหาโอกาสใหม่	4.28	4.71	0.100	1
2. ทักษะสร้างสรรค์	4.34	4.50	0.037	2
3. ทักษะทางปัญญา	4.27	4.39	0.028	4
4. ทักษะการสร้างเครือข่าย	4.28	4.41	0.032	3

จากตารางที่ 1 พบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นของแนวทางการพัฒนานวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 รายด้านโดยมีค่า PNI อยู่ในระดับตั้งแต่ 0.028 – 0.100 พิจารณารายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการแสวงหาโอกาสใหม่ ด้านทักษะสร้างสรรค์ ด้านทักษะทางปัญญา และด้านทักษะทางปัญญา ตามลำดับ

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนานวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวทางการพัฒนานวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ซึ่งมีผลการวิจัยดังนี้

1. ด้านการแสวงหาโอกาสใหม่ (Alertness to New Opportunities) มีแนวทาง จำนวน 10 แนวทาง
2. ด้านทักษะสร้างสรรค์ (Creativity Skills) มีแนวทาง จำนวน 10 แนวทาง
3. ด้านทักษะทางปัญญา (Cognitive Skills) มีแนวทาง จำนวน 10 แนวทาง

4. ด้านทักษะการสร้างเครือข่าย (Networking Skills) มีแนวทาง จำนวน 10 แนวทาง

ระยะที่ 3 การประเมินแนวทางการพัฒนานวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3

ตารางที่ 2 ผลการประเมินด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ และด้านความเป็นประโยชน์ของแนวทางการพัฒนานวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3

รายการ	ความ		แปลผล	ความเป็น		แปลผล	ความเป็น		แปลผล
	เหมาะสม			ไปได้			ประโยชน์		
	$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.	
1.ด้านการแสวงหาโอกาสใหม่	17.0	17.0	มากที่สุด	17.0	17.0	มากที่สุด	17.0	17.0	มากที่สุด
2.ด้านทักษะสร้างสรรค์	17.0	17.0	มากที่สุด	17.0	17.0	มากที่สุด	17.0	17.0	มากที่สุด
3.ด้านทักษะทางปัญญา	17.0	17.0	มากที่สุด	17.0	17.0	มากที่สุด	17.0	17.0	มากที่สุด
4.ด้านทักษะการสร้างเครือข่าย	17.0	17.0	มากที่สุด	17.0	17.0	มากที่สุด	17.0	17.0	มากที่สุด
โดยรวม	17.0	17.0	มากที่สุด	17.0	17.0	มากที่สุด	17.0	17.0	มากที่สุด

ผลการประเมินด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ และด้านความเป็นประโยชน์ของแนวทางการพัฒนานวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 พบว่าโดยรวมทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 17.00$, S.D. = 0)

อภิปรายผล

1. ระดับสภาพปัจจุบันของแนวทางการพัฒนานวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก

และสภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางการพัฒนานวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเกิดจาก กระบวนการพัฒนานวัตกรรม เป็นกระบวนการที่จะช่วยให้องค์กรสามารถสร้างนวัตกรรมและและนวัตกรรมภายในองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ที่สามารถนำมาพัฒนาองค์กร พัฒนาครู และสถานศึกษา สอดคล้องกับ โกศล ภูศรี (2564) ที่ได้ศึกษากลยุทธ์การพัฒนาความเป็นนวัตกรรมของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลวิจัยพบว่า ผู้บริหารอยากพัฒนาตนเอง ให้ทันเทคโนโลยีในยุคเปลี่ยนผ่าน ให้ทันต่อการเป็นนวัตกรรม

2. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนานวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ประกอบด้วย 4 ด้านจำนวน 40 แนวทาง ดังนี้

2.1 ด้านการแสวงหาโอกาสใหม่ มีจำนวน 10 แนวทาง คือ ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ มีอุดมการณ์ ความเชื่อ ความศรัทธา ในการสร้างนวัตกรรมอย่างแรงกล้า ผู้บริหารมักจะหาแรงบันดาลใจในการสร้างนวัตกรรม ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของอีริกสัน (Eriksson, 2013: 34-35) กล่าวถึง คุณลักษณะ 5 ประการสำหรับนวัตกรรมที่ประสบความสำเร็จ (The Five Characteristics of Successful Innovators) ประกอบด้วย ความคิดแบบแสวงหาโอกาส (An Opportunistic Mindset) ช่วยให้นวัตกรรมระบุช่องว่างในตลาด โอกาสเป็นหัวใจสำคัญของการเป็นผู้ประกอบการและนวัตกรรม และบางคนก็มีความตื่นตัวมากกว่าคนอื่น ๆ และยังเป็นไปตามแนวคิดของแบกเลย์ (Bagley, 2014: 198) ได้นำเสนอ 10 คุณลักษณะของนวัตกรรมไว้ในบทความ The 10 Traits Great Innovators ประกอบด้วย นวัตกรรม คือ ผู้ที่มีแนวคิดในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้แตกต่าง หรือทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ไม่เคยมีใครทำมาก่อน

2.2 ด้านทักษะสร้างสรรค์ มีจำนวน 10 แนวทาง คือ ผู้บริหารสร้างบรรยากาศแวดล้อมทางกายภาพที่กระตุ้น เกิดการคิดอย่างรู้อยากเห็นและคิดสร้างสรรค์ คิดแปลกใหม่กว่าเดิม สอดคล้องกับ สุกัญญา แซ่มซ้อย (2563: 44-47) ที่ได้กล่าวถึงสมรรถนะความเป็นนวัตกรรม ที่ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ องค์ประกอบที่ 3 ความคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) หมายถึง พฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกถึงทักษะในการสร้างความคิด

ใหม่ ๆ สำหรับการสร้างนวัตกรรม ได้แก่ 1) ทักษะสร้างสรรค์ (Creativity Skills) คือ การแสดงออกถึงความริเริ่มในการสร้างความคิดใหม่ ๆ หรือนวัตกรรม และ 2) ทักษะทางปัญญา (Cognitive Skills) คือ การแสดงออกทางการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณหรือคิดวิเคราะห์เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่สำหรับการสร้างนวัตกรรม

2.3 ด้านทักษะทางปัญญา มีจำนวน 10 แนวทาง คือ ผู้บริหารพัฒนาความรู้และความสามารถในการสร้างนวัตกรรมอย่างมีกระบวนการที่ชัดเจนผู้บริหารมีการบริหารงานที่ยืดหยุ่น เรียนรู้ และตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของ แวกเนอร์ (Wagner, 2012: 67) ใช้คำว่า "Creating Innovator" และได้กำหนดสมรรถนะใหม่ของนวัตกรรมที่เรียกว่า 7 ทักษะเพื่อการอยู่รอด (Seven Survival Skills) ประกอบด้วย การคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) และยังสอดคล้องกับ วสันต์ สุทธาวาส และพิทักษ์ ศิริวงศ์ (2558: 26-29) ได้ศึกษาคุณลักษณะที่พบได้จากบุคคลที่เป็นนวัตกรรมทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ การแสวงหาความรู้ คือ ความสามารถในการรวบรวม ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ และสามารถสร้างความรู้ใหม่เพิ่มเติมได้จากแหล่งต่าง ๆ แล้วนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ เป็นแนวทางแก้ไขปัญหาและพัฒนาการศึกษาได้อย่างตรงเป้าประสงค์ จากการได้มาซึ่งองค์ความรู้ที่ไม่หยุดนิ่ง มีความทันสมัยทันต่อเหตุการณ์ มีคุณภาพและลุ่มลึก

2.4 ด้านทักษะการสร้างเครือข่าย มีจำนวน 10 แนวทาง คือ ผู้บริหารสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยและศูนย์วิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ ผู้บริหารยินดีแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่นและเครือข่ายต่าง ๆ ในการสร้างนวัตกรรม ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของ คูโรส (Couros, 2014: 355) ได้อธิบายถึง 8 คุณลักษณะของนักการศึกษาผู้มีการรอบความคิดของนวัตกรรมประกอบด้วย เครือข่าย (Networked) Steven Johnson อ้างถึงประสิทธิภาพเกี่ยวกับความสำคัญของเครือข่าย เป็นโอกาสช่วยให้ความคิดเชื่อมโยงกัน นวัตกรรมไม่ได้เกิดขึ้นจากการทำงานเพียงคนเดียวเพราะมักเป็นความคิดที่มีการแบ่งปันกันในหลาย ๆ ด้านที่นำไปสู่แนวคิดใหม่ ๆ และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ คิว (Kieue, 2017: 15-16) กล่าวถึงองค์ประกอบความเป็นนวัตกรรมที่ประสบผลสำเร็จว่า คือเครือข่ายนวัตกรรมที่ดีมักจะมี

ความสัมพันธ์ที่ดี ความอยากรู้อยากเห็นตามธรรมชาติและแนวโน้มที่จะถามคำถาม สำหรับเครือข่ายที่ดีจะมีบุคคลหลากหลาย ความหลากหลายนี้ทำให้วัตรกรได้เห็นแนวทางและวิธีคิดที่แตกต่างกันช่วยให้พวกเขาขยายแหล่งความรู้ด้วยเครือข่ายที่กว้างขวาง

3. ผลการประเมินแนวทางการพัฒนานวัตรกรสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 โดยใช้แบบประเมินแนวทางเพื่อการวิจัย ในด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ และด้านความเป็นประโยชน์ พบว่า ผลการประเมินแนวทางการพัฒนานวัตรกรสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดสอดคล้องกับงานวิจัยของวสันต์ สุทธาวาส (2559) ได้ศึกษาเกี่ยวกับศักยภาพความเป็นนวัตรกรการศึกษา พบว่าศักยภาพความเป็นนวัตรกรการศึกษา ประกอบด้วย 2 ด้าน คือ ด้านกระบวนการ ประกอบด้วยระบบเสริมสร้าง (Reinforcement System) มีกระบวนการพัฒนาศักยภาพบุคลากร และการจัดการเพื่อความยั่งยืนเชิงนวัตกรรม (Management for Innovative Sustainability) มีการจัดการองค์การแห่งการเรียนรู้ มีการจัดการความรู้ มีการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่าการเป็นนวัตรกรทางการศึกษาที่มีความสามารถและทักษะในการประดิษฐ์ คิดค้นสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ สนับสนุนให้เกิดเทคนิควิธีการ รูปแบบ เครื่องมือ กระบวนการ และนำสิ่งเหล่านั้นมาเชื่อมโยงเข้าด้วยกัน เพื่อนำมาใช้ประโยชน์หรือการคิดค้นสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ หรือแก้ปัญหาในการทำงานหรือส่งเสริมการพัฒนาการศึกษาในระดับสถานศึกษามากขึ้น และยังอำนวยความสะดวกในการดำรงชีวิตได้ดีขึ้นต่อไป ส่วนข้อเสนอแนะในการวิจัย ประกอบด้วย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ ประกอบด้วย 1.1 ผู้อำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ควรศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนานวัตรกรสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายในการพัฒนาบุคลากรให้เป็นนวัตรกรทางการศึกษาต่อไป 1.2 ผู้บริหารสถานศึกษา ควรส่งเสริมการพัฒนาตนเอง ให้เป็นนวัตรกรทาง

การศึกษา เพื่อสร้างนวัตกรรมในการพัฒนาสถานศึกษาต่อไป 2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาเชิงปฏิบัติการ เพื่อพัฒนานวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 เพื่อต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- โกศล ภูศรี. (2564). กลยุทธ์การพัฒนาความเป็นนวัตกรรมของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ใน ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- วสันต์ สุทธาวาส. (2558). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างศักยภาพความเป็นนวัตกรรมการศึกษา. ใน ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. สาขาวิชาการจัดการ. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วสันต์ สุทธาวาส และ พัทธ์ชัย ศิริวงศ์. (2558). ความเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาครัฐ: การศึกษาทฤษฎีฐานราก. วารสารวิชาการ Veridian E-Journal ฉบับมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปะ, 8(2), 281-300.
- สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560-2564 เรียกใช้เมื่อ 18 กรกฎาคม 2566 จาก https://www.nesdc.go.th /ewt_w3c/ewt_dl_linkphp?nid=6422
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2562). พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- สุกัญญา แซ่ม้อย. (2563). นวัตกรรมการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อสร้างนวัตกรรม. กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์.
- _____. (2565). การบริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างนวัตกรรมรุ่นใหม่. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- Bagley, O. R. (2014). The 10 Traits of Great Innovators. Retrieved September 16, 2023, from <https://www.forbes.com/sites/rebeccabagley/2014/01/15/the-10-traits-of-great-innovators/#2a0733664bf4>.
- Couros, G. (2014). 8 Characteristics of the "Innovator's Mindset". Retrieved September 1, 2023, from <https://georgecouros.ca/blog/archives/4783>.
- Eriksson, J. (2013). The Five Characteristics of Successful Innovators. Retrieved September 1, 2023, from <http://blog.bearing-consulting.com/2013/10/27/the-five-characteristics-of-successful-innovators>.
- George, C. (2015). The Innovator's Mindset. San Diego, CA: Dave Burgess Consulting.
- Guskey, T. R. (2000). Evaluating Professional Development. Thousand Oaks, CA: Corwin.
- Wagner, T. (2012). Creating Innovators: The Making of Young People Who Will Change the World. Scribner/Simon & Schuster publisher.